

שנגעה בו הנידה, **אינו מטמא אדם** [שהרי הכלי שנגעה בו הוא ראשון לטומאה וראשון לטומאה אינו מטמא אדם], **אף משכבה לא מטמא אדם**, שכך היתה גזירת חכמים בטומאת מעת לעת שתטמא רק טהרות, אבל לא גזרו בטומאת מעת לעת, שהיא חומרא בעלמא, שתטמא כחומר טומאת נידה, לטמא משכבה ומושבה. וקשיא לזעירי שאמר שמטמאה אפילו טומאת משכב, לטמא אדם לטמא בגדים! (83)

אמר רבא — ותסברא! והרי קל וחומר הוא, שגזרו חכמים במעת לעת שתטמא טומאה חמורה:

ומה כלי חרס המוקף צמיד פתיל, [שסגור פתחו של הכלי בצמיד פתיל], **הניצול באוהל המת**, שניצל מטומאת אהל [מפסוק מפורש], בכל זאת — **אינו ניצול במעת לעת שבנדה**, כמבואר בברייתא לקמן שאם הסיטה האשה בכלי חרס הסגור בצמיד פתיל

במעת לעת שלפני ראייתה, הרי הוא טמא.

משכבות ומושבות האמורים, שאינן ניצולין מטומאה באהל המת, אינו דין שאינן ניצולין במעת לעת שבנדה, אלא יטמאו את האדם הנוגע בהם לטמא בגדים שעליו!?

ופרכינן לאביי: **והא אבימי מבי חוזאי מתניתא מפורשת קאמר**, שמעת לעת שבנדה — משכבה ומושבה כמגעה! והרי מגעה של נדה בכלי אינו מטמא אדם!?

ומשנינן: **אימא הכי קאמר תנא דמתניתא**: הנוגע **במשכבה ומושבה** של נדה בפרק הזמן של מעת לעת למפרע מראייתה, הרי הוא —

כמוע עצמה כאלו נגע בנדה עצמה. א-1

ולכן, **מה מגע בנדה עצמה — מטמא אדם לטמא בגדים שעליו, אף משכבה ומושבה**

כאב הטומאה. כי אב הטומאה הוא רק דבר שהוא טמא בעצמו, ולא דבר שכל טומאתו מתבטאת רק בלטמאות אחרים. כי כאשר הוא עצמו אינו טמא, אין הוא יכול להחשב כאב הטומאה. וכיון שגזירת טומאת משכב ומושב במעת לעת דנדה היא רק לגבי לטמא תרומה וקדשים, שהרי רק על כך נגזרה "גזירת מעת לעת", לפיכך סלקא דעתין שהוא רק ולד הטומאה, להעביר טומאה לתרומה וקדשים.

ולמסקנא, שמשכב ומושב במעת לעת הוא אב הטומאה לטמא אדם ובגדים, אף שלכאורה אין לו טומאה עצמית, יש לומר, שגדר הענין הוא כמבואר בחידושי רבי אריה ליב [ח"ב ע] ביסוד טומאת משכב ומושב, שאינו משום שנטמא המשכב והמושב מן הנדה [וחדשה

83. הגראי"ל שליט"א העיר, מאי קא סלקא דעתין שמשכב ומושב במעת לעת אינו מטמא אדם? הרי כיון שיסוד הגזירה הוא משום שחיישינן, שמא ראתה, אם כן, על צד זה היא נדה גמורה, שהיא עושה משכב ומושב לטמא אדם!?

וצריך לומר, הואיל וגזירת מעת לעת היתה רק לגבי טומאת תרומה וקדשים, לכן, כל מה שנטמאים המשכב ומושב והכלים זה רק לגבי לטמא תרומה וקדשים, ולכן אין המשכב ומושב מטמא מחמת גזירה זו אדם וכלים, אלא רק אוכלין שהם תרומה וקדשים.

עוד יתכן לומר, הואיל וכל טומאת המשכב ומושב בגזירה זו היא רק כדי לטמא תרומה וקדשים, הרי לא יתכן שהמשכב עצמו יחשב

אוכלין ומשקין, וכלי חרס ואפילו כלי המוקף צמיד פתיל! (84)

ב. אבל, גזירת הטומאה מעת לעת למפרע – אינה גורמת שהיא תהיה מקולקלת למנינה! שלא גזרו לחשוש שמא יצא הדם קודם וכיון שאינה יודעת מתי יצא הדם היא מאבדת את "פתח נדה", שהוא יום תחילת המחזור הקבוע של י"ח יום [ז' ימי נידה וי"א ימי זיבה. עיין בהקדמה] שיש לכל אשה.

ג. ואינה מטמאה את ברעלה למפרע

מטמא אדם לטמא בנדים שעליו! [ולא כפי שבארנו בהוה אמינא ש"משכבה ומושבה כמגעה". הכונה היא לכלי שנגעה בו, שאינו מטמא אדם].

תניא כוותיה דרבא שטומאת מעת לעת שבנדה היא חמורה, שמשכבה ומושבה מטמאים אדם, לטמא בגדים שעליו.

אשה הרואה דם –

א. מטמאה טהרות מעת לעת.

ומה היא מטמאה? – משכבות ומושבות,

אחר כך לטהרות. אך מקשה על זה דפשטא דמילתא שחולין טהורין לגמרי, ולא מטמאין לטהרות. ראה חזו"א [צו ו].

מבואר ברעק"א שנתקשה רק כלפי כלי חרס ולא במשכבה ומושבה, ולמשנת בהערה הקודמת מובן היטב.

עיין בזכר יצחק [נה] שנוקט שחולין טהורים אפילו מלטמא אחר כך טהרות ומה שכלים טמאים אף על פי שגם הם בגדר חולין, שאני כלי חרס מאוכלין ומשקין שכלים טמאים לא חל עליהם דין עצמי שכל הנפקא מינה בטומאתן הוא כלפי אוכלין או אדם שיגעו בהם, מה שאין כן אוכלין ומשקין טמאים, חל עליהם דין עצמי מלבד מה שמטמאים אחרים. לפיכך בכלים, אף דהוי חולין, נטמאין בטומאת מעת לעת, דנפקא מינה לטהרות שיגעו בהם כסברת רעק"א, מה לי אם הנדה עצמה נגעה או שנגעה בכלים והם נגעו בטהרות, מה שאין כן אוכלין ומשקין, שיש לדון עליהן בפני עצמם כלפי טומאת עצמן, בזה נקטינן שאינן נטמאים בטומאת מעת לעת, דהווי חולין, וממילא טהורים הם גם כלפי אחרים.

תורה שהוא אב הטומאה ולא ראשון], אלא, כל שיש עליו שם "משכב נדה", יש לו טומאה עצמית, שהוא אב הטומאה כמותה, ולא מחמת שמקבל טומאה ממנה. וכיון שהאשה נחשבת לנדה במעת לעת, הרי גם המשכב נחשב משכב הנדה, והרי הוא טמא בפני עצמו כמו הנדה עצמה, ולא רק כדי להעביר טומאה לתרומה וקדשים. ראה עוד הערה הבאה בענין טומאת כלי חרס המוקף צמיד פתיל.

84. הגרעק"א כתב, שהוא נבוך במאי דקימא לן שלגבי חולין אמרינן דייה שעתה, היאך יהיה הדין אם נגעה בחולין, והחולין נגעו בטהרות? האם נאמר, כיון שלגבי טהרות מחמירים למפרע, גם כאן יש לחוש שכבר ראתה, והחולין נטמאו, והן ראשונים לטומאה, ומטמאים הטהרות, כי מה לי אם נגעה בטהרות או שנגעה בחולין, והחולין נגעו בטהרות.

או דילמא, בחולין ליכא "טומאה למפרע" כלל. ומוכיח מסוגיין כצד הראשון, ממה שמטמאה כלי חרס בהיסט, אף שהוא חולין, מכל מקום נפקא מינה בטומאתו שהוא יטמא

בטומאת ז' של בועל נדה. אלא רק בטומאת יום אחד כדין הנוגע בנדה. [עיין לקמן טו א] (85).

רבי עקיבא אומר — מטמאה את בועלה מעת לעת בספק טומאת ז' כדין בועל נדה (86).

85. תוס' הר [ד"ה מה] הקשה, אמאי לא גזרו שתטמא את בועלה מאי שנא מטומאת משכב ומושב, ותירץ, דהוא מילתא דלא שכיחא לא גזרו ביה רבנן. לכאורה צריך ביאור דמילתא דלא שכיחא שייך כשבאים לגזור על דבר שאינו שכיח אולם כיון שגזרו שתהא נדה למפרע מעת לעת לא הוי גזירה על כל פרט מפרטי טומאת נדה אלא מדרבנן עשאוה כנדה למפרע ומשו"ה מטמאה אף משכב ומושב, אם כן, גם בועל נדה יהא בכלל, כיון שהוא פרט מפרטי טומאת נדה. **הרשב"א** [ג ב] מבאר תשובת שמאי להלל "אם כן, בטלת פריה ורביה", שאם אתה מטמאה למפרע אף בעלה היא מטמאה, הלכך אף הוא פורש ממנה לעולם. והלל קסבר שרק לטמא טהרות בלחוד מטמאין משום סייג, אך לטמא בועלה למפרע, שיתבטל על ידי כך מפרו ורבו, מי אמר. ומבואר, ששמאי פליג שאין לטמאה למפרע דאם כן, גם בועלה מטמאה ויש חשש ביטול פריה ורביה. אבל מה שמטמאה טהרות למפרע לא יבוא לביטול פריה ורביה. וצריך ביאור טעם החילוק.

הזכר יצחק [נה] מבאר הטעם שלא גזרו במעת לעת שבנדה טומאת בועל נדה משום שבנדה יש ב' חלקים: א. טומאתה לטהרות. ב. איסורה לבעלה. ומה שמטמאה בועלה אינו פרט מדינה שמטמאת טהרות, אלא בכלל איסור לבעלה הוא, דנדה האסורה לבעלה מטמאת בועלה, לפיכך מעת לעת שבנדה, אף שעשאוה כנדה למפרע, אינו אלא כלפי הדין הראשון לטמא טהרות, אך לא כלפי האיסור לבעלה, ולהכי אינה מטמאת בועלה. ובזה עולים דברי **הרשב"א** יפה, שמשום טומאת הטהרות לא נבוא לביטול פריה ורביה, כיון שטומאה זו לא

שייכת לאיסור נדה לבעלה. מה שאין כן אם נטמא בועלה למפרע, חיישינן לביטול פריה ורביה כיון שטומאתו תלויה באיסור נדה לבעלה. ובהכרח שעשאוה אסורה באיסור נדה למפרע.

עוד מיישב הזכר יצחק לפי דרכו [ראה הערה קודמת], מה שנדה במעת לעת אינה מטמאה את בועלה כיון שהאדם עצמו דמי לאוכלין ומשקין, שאם הוא טמא יש לו נפקא מינה לעצמו מלבד מה שמטמא גם אחרים. וכיון שהאדם עצמו הוא חולין, לא גזרו בו טומאת מעת לעת.

ובעיקר טומאת בועל נדה, עיין רדב"ז תרומות [ז ט] ואור שמח משכב ומושב [ב א] שדנו אם גדרו שנטמא מן הנדה כמו שהיא מטמאה כלים, רק שנתחדש דמכל מקום הוא אב הטומאה ולא ראשון ככל מקבלי טומאה. או שיש עליו שם טומאה עצמית של בועל נדה, ולפיכך הוי אב הטומאה, דומיא דטומאת משכב ומושב, כפי שביארנו בהערה הקודמת.

86. ראה זכר יצחק [נה], שהוסיף לבאר טעמו של רבי עקיבא שמטמאה את בועלה למפרע דסבירא ליה שבגזירת מעת לעת גזרו למפרע גם איסור נדה לבעלה, ולפיכך יש בה טומאת בועל נדה למפרע.

ובעיקר מה שנוקט **הזכר יצחק** שענין טומאת בועל נדה תליא באיסור נדה לבעלה, ראה משנה למלך משכב ומושב [ג ג] שלא נוקט כך, וכך דעת **המנחת חינוך** [מצוה קפב] שהבא על הנדה באבר מת, אף שאין בזה איסור תורה, מכל מקום נטמא מדין בועל נדה. אמנם ראה רש"י להלן [טו א ד"ה בשלא גמר ביאתו], ומדוייק שדימה איסור נדה לטומאת בועלה.

ד. ואינה מונה את שבעת ימי נדתה אלא משעשה שראתה, ולא למפרע מעת לעת.

אשה הרואה כתם —

א. מטמאה למפרע⁽⁸⁷⁾.

ומה היא מטמאה למפרע? אובלין ומשקין,

משכבות ומושבבות, וכלי חרס המוקף צמיד פתיל⁽⁸⁸⁾.

ב. ומקולקלת למנינה, שכיון שאינה יודעת אימתי יצא הדם של הכתם גזרו חכמים שמתקלקל המחזור הקבוע שלה של ז' ימי נידה וי"א ימי זיבה!⁽⁸⁹⁾

הזב כיון שאינם באים לכלל מגע. ראה עוד רש"י ביצה [לב א ד"ה וטמאות במשא הזב]. ועיין נודע ביהודה או"ח [קלז].

89. הטעם שכתם מחמירים למפרע גם לענין דמקולקלת למנינה מה שאין כן בראייה, ראה רעק"א שביאר, שבראייה מדינא היא טהורה עד השתא, דהשתא ראתה ורבנן החמירו למפרע רק לקדשים. אבל בכתם הואיל ובכתם יבש ודאי טמאה למפרע לא פלוג רבנן בין לח ליבש כמו שכתבו התוס' [ג א] ד"ה ושרצים.

תוס' הרא"ש להלן [נג א] מבאר הסברא, שבראייה שעכשיו ראתה ראייה ודאית הגם שלענין מגע מטמאים מעת לעת, לענין קלקול מנינה ליכא להחמיר. אבל כתם שלא ידעה מתי יצא מגופה מסתבר לומר שמקולקלת למנינה.

האשכול [לא] מבאר בזה הלשון: "מה שאמרנו דהולכין בחולין אחר חזקה אף דהשתא איתרע, ותיקשי לך כתמים דמטמאינן למפרע ומקולקלת למנינה ולא אמרינן אוקמה אחזקת טהרה ואימא מעלמא אתי כבר פי'רשה הגמרא שאין סברא לומר מעלמא אתי דבצפור לא נתעסקה וכו', וכיון שצ"ל מגופה אתי צרכינן לטמא למפרע עד שעת כבוס הבגד דליכא למימר השתא חזי דלפעמים הכתם יבש, ולמימר במעת לעת די כבראייה, שאני ראייה דידעו רבנן דלא שכיח שכותלי בית הרחם יעמידו הדם יותר מעת לעת, אבל בכתם דלא ידעינן אימתי נפיק ליכא לשיעורי במעת לעת ואפילו הכתם לח לא פלוג רבנן בכתמים".

87. ראה רש"י [ד"ה הרואה] שמטמאים כתם למפרע עד שעת הכיבוס, עיין לעיל [ד ב] שציינו דעת הרמב"ם, ועיין תוס' הרא"ש להלן [נג א סד"ה עצמה] שנקט לדעת רשב"א שכתם מטמא למפרע רק מעת לעת.

88. ראה רש"י [ד"ה וכלי חרס] שביאר האופן שמטמאה כלי חרס המוקף צמיד פתיל אף שכלי חרס אינו מקבל טומאה אלא באוירו, מכל מקום מטמאה אותו בהיסט, שעל ידי כך חשיב מגע בכל הכלי, צריך ביאור, מאי מהני שהיסט הוי כמגע כולו, סוף סוף כלי חרס אינו מטמא במגע אלא רק באויר, ואם כן, גם אי חשיב כנגע בכולו, מכל מקום, לא שייך לומר שעל ידי היסט הוי כאילו הכניס ידו באוירו. ומוכיח הגרא"ל שליט"א שכלי חרס שנוגע בו מתוכו טמא גם בלי דין אויר כלי חרס, לפיכך, כיון שעל ידי היסט חשיב מגע בכולו הוי כאילו נגע גם בחלק שבפנים ומטמאו. וצריך לומר, שסתם מגע לא חשיב שנוגע בכל הכלי, שאם כן, בכל מגע יש גם כן נגיעה בפנים ואמאי כלי חרס אינו נטמא במגע. אלא רק היסט חשיב כנגע בכל הכלי, ראה קובץ הערות [קטז].

אמנם ראה רש"י שבת [פד ב ד"ה מי] שנוקט, שכלי חרס המוקף צמיד פתיל אינו נטמא בהיסט כיון שאינו יכול לבא לכלל מגע. והתוס' שם תמהו עליו מסוגיית הגמרא כאן. וביארו, דכלי חרס המוקף צמיד פתיל כיון שעומד להפתח חשיב אתי לכלל מגע, ושאני מפכים קטנים שפיהם צר שאינם נטמאים בהיסט

ג. ומטמאה את בועלה משום בועל נדה.

ד. ואינה מונה את ז' ימי הנדות אלא משעה שראתה⁽⁹⁰⁾.

וזה וזה, בין הרואה דם ובין הרואה כתם, שגזרנו עליה שתטמא מעת לעת למפרע את הטהרות שנגעה בהם — אין הטומאה ודאית. אלא תולין — לא אוכלין ולא שורפין!

ותמהינן: ורבא, שלמד לעיל מק"ו שטמאה משכב ומושב ומוכח כדבריו מהברייתא, ממה נפשך:

אי שמיע ליה מתניתא, לימא — מתניתא היא.

ואי לא שמע ליה מתניתא המחודשת לנו שטמאה משכב ומושב וכלי חרס המוקף בצמיד פתיל — קל וחומר מנא ליה? דמהיכן ידע שכלי חרס המוקף צמיד פתיל אינו ניצול בטומאת מעת לעת ועל ידי כך ללמוד קל וחומר מאוהל המת?!

ומשנינן: לעולם שמיע ליה מתניתא. אבל, ואי ממתניתא — הוה אמינא שטומאת המשכב מטמאה או אדם, או בגדים הנוגעים במשכב בעצמם. אבל אדם הנוגע במשכב שיטמא בגדים שלובש אותם אימא לא. משום הכי קאמר רבא קל וחומר, ללמדנו שטומאת המשכב שבמעט לעת כה חמורה שאפילו מטמאה את הבגדים שלובש האדם הנוגע במשכב, אפילו לא נגעו הבגדים עצמם במשכב.

אמר רב הונא: הגזירה שגזרו חכמים על טומאת מעט לעת שבנדה, היא רק לקדש, אבל לא לתרומה!

והוינן בה: אי הכי, שרק לקודש גזרו, ליתני גזירה זו שחומרת קדשים גבי מעלות שמנו חכמים במסכת חגיגה בענין "חומר בקודש מבתרומה"?!

ומשנינן: כי קתני התם מעלות בקודש יותר מבתרומה, היכא דאית ליה דראא [צד של ספק] דטומאה, והחמירו בקודש יותר

שלא מונה מיום מציאת הכתם אלא מיום שראתה דאימר לאו מגופה אתא אלא מעלמא. הסדרי טהרה [קצ צג] מדייק שאם ודאי אתא מגופה היתה מונה מיום מציאת הכתם אף שלא בא בהרגשה, ומוכח שאשה נטמאת מדאורייתא אף שלא בהרגשה אם ודאי בא הדם מגופה. ראה רש"י לעיל [ה א ד"ה אין חוששין לה], הטעם שדם קטנה אין חוששין אפילו אם סדינין שלה מלוכלכין בדם, ובסדרי טהרה [שם] האריך לדון שבתחילה פירש"י הטעם משום שתלינן שעברה בשוק של טבחים ולא אדעתא, משמע דאי ודאי מגופה היינו מטמאין, ולבסוף פירש דלא גזרו בה רבנן, עי"ש שהאריך.

רעק"א נוקט שרואה כתם טמאה אף לענין חולין, וכך משמעות דברי התוס' [ג א ד"ה ושרצים וד"ה והא], והרמב"ן [שם ד"ה "והאיכא"], אולם הרמב"ם משכב ומושב [ג ט] נוקט דטמאה רק לתרומה וקדשים, ראה עוד סוגיית הגמרא להלן [נג ב]. וראה עוד תוס' להלן [ד"ה מאי לאו].

90. תוס' [ד"ה ואינה] הקשו, פשיטא כיון שמקולקלת למנינה משעת כיבוס ואינה יודעת מתי ראתה לא תוכל לספור ז' ימים אלא מיום מציאת הכתם. מתרצים תוס', דמיירי שראתה יום א' או ב' ימים אחר מציאת הכתם וקא משמע לן

מבתרומה⁽⁹¹⁾.

אבל היבא דלית ליה דררא דטומאה, כגון גזירת מעת לעת, שאינה אלא גזירה בעלמא, שהרי לא ראתה קודם, חומרא שכזאת לא קתני בכלל חומר בקודש מבתרומה.

מיתבי: שנינו בכרייתא הקודמת: מה היא מטמאה במעת לעת – אוכלין ומשקין?

ודייקנן: מאי לאו, בין אוכלין ומשקין דקודש, ובין אוכלין ומשקין דתרומה!⁽⁹²⁾

ומשנינן: **לא!** כוונת התנא היא למשקין ולאוכלין דקודש בלבד, וכגון שמן של מנחות ויין של נסכים⁽⁹³⁾.

ומביאה הגמרא ראייה מהמשנה לקמן שגזרו טומאת מעת לעת גם על תרומה –

תא שמע להוכיח שגזירת מעת לעת היתה גם על תרומה דלא כרב הונא, שהרי שנינו במשנה לקמן: **רבי יהודה אומר: חייבות הנשים לבדוק עצמן, בנוסף לבדיקות שחרית וערבית, אף בשעת עברתן** [בשעה שמסיימות] **מלאכול בתרומה**.

והוינן בה בטעם התקנה של רבי יהודה: איזה צורך יש בבדיקה לאחר שכבר אכלה? והרי מה דהוה בשעת אכילת התרומה, הוה: ומה אכפת לן לאחר האכילה לידע אם היא טהורה או טמאה!?

וליישב את התמיהה – **אמר רב חסדא: לא נצרכה הבדיקה שלאחר אכילת התרומה, אלא לתקן את שירייה של התרומה שנתרו בפניה** [לפניה], שלא אכלתם. שאם בודקת עצמה לאחר האכילה ומוצאת עצמה טהורה, ואחר כך שוב בודקת בערבית [או בשחרית] ומוצאת עצמה טמאה, אין מטמאין את שירי

93. רש"י פירש כן. ויש לעיין, למה הוזקק רש"י לפרש מהן משקין דקודש שנטמאים מעת לעת? וביותר קשה, למה לא פירש כן כבר בהוה אמינא.

והגראי"ל שליט"א מבאר, על פי המבואר בתוספתא בטהרות, שזוכח ומנחות אשר לא התקדשו בכלי שרת אינן כקודש לענין שלישי עושה רביעי בקודש. לפיכך, אם טומאת מעת לעת מטמאה רק קודש, בעי להתקדש בכלי, שאם לא כן, הן אינן אלא כתרומה. ולהכי פירש"י שמירי ביין דנסכים ושמן דמנחות. ומובן שלא פירש כן בסלקא דעתך, כיון דסברינן שמטמאה גם תרומה, ממילא הוא הדין קודש שלא נתקדש בכלי. ואוכלין, כיון שיש הרבה מיני קודש כבשר חטאת ואשם וכדומה, לא הוצרך רש"י לפרש כלל.

91. כן פירש"י אך בתוס' [ד"ה אבל] ביארו שגזירת מעת לעת אינה גזירה בעלמא אלא יש צד ספק כיון שרגילות קצת שנעקר הדם לפני ראייתה ולפיכך גזרו אף בחולין שנעשו על טהרת הקודש. וכוונת הגמרא דליכא דררא דטומאה היינו, שמותר לה לעסוק ואינה צריכה לפרוש לכתחילה מלעסוק בטהרות כיון שאינה יודעת מתי תראה. ראה עוד להלן [ז א] שנרחיב בזה קצת.

92. תוס' [ד"ה מאי] פירשו שעיקר קושיית הגמרא ממה שפירשה הברייתא דמטמאה אוכלין ומשקין. ולא חילקה שדוקא דקודש ולא תרומה, משמע בין תרומה ובין קודש, ולהכי לא הקשתה הגמרא מהמשנה שכתוב שמטמאה מעת לעת.

התרומה שנותרו מאכילתה למפרע, שהרי בדקה עצמה אחר האכילה ומצאה עצמה טהורה.

ומוכח, שלולי הבדיקה הזאת היא תטמא את התרומה מעת לעת או מפקידה לפקידה למפרע, כי אם לא תטמא למפרע אין טעם לבדיקה. ודלא כרב הונא שאמר שגזירת למפרע היא רק לקודש ולא לתרומה!?

ומתריצין: **רב הונא**, הסובר שלא גזרו לתרומה, **מתני** [בלשון המשנה לקמן]. שחובת הבדיקה לאחר אכילת התרומה אינה כדי לטהר את שיירי התרומה, כי כל זמן שלא נטמאה האשה היא אינה מטמאה תרומה למפרע. אלא להיפך, חובת הבדיקה היא כדי — **לישרוף שירים** של תרומה שנותרו לאחר האכילה **בידיה** [ועתה אינם בידיה].

שאם **בדקה עצמה** מיד לאחר שנגעה בתרומה, תוך שיעור זמן קצר ביותר הנקרא "**כשיעזר ופת**" [עיין רש"י] ומצאה עצמה טמאה, הרי ודאי לנו שהיתה טמאה גם בשעה שנגעה בתרומה, וחיבת לשרוף את מה שנותר מהתרומה, כדין תרומה שהיא ודאי טמאה [מדאורייתא].

וטעם הבדיקה הזאת היא, כדי למנוע אותה מלאכול את שיירי התרומה במידה והיא טמאה, [ולא כדי להשאיר את התרומה

בטהרתה במקרה ותמצא טמאה בבדיקת ערבית. כי, כאמור, לרב הונא גם אם לא תבדוק אחר הנגיעה בתרומה ותמצא עצמה טמאה בערבית לא תטמא את התרומה מעת לעת למפרע].

ומביאה הגמרא ראייה נוספת שגזרת מעת לעת היא גם לתרומה ולא רק לקודש:

תא שמע: שנינו במשנה [לקמן ז' ב'] מחלוקת חכמים ורבי אליעזר באשה צעירה [שאיננה זקינה] שעברו עליה ג' עונות [תשעים יום] שלא ראתה בהם דם, ואחר כך חזרה וראתה דם — האם דינה הוא כאשה שעדיין לא ראתה מעולם, שדיה שעתה, או שחזר דינה כאשה רגילה, ומטמאה מעת לעת.

ובברייתא [בדף ט' ב] שנינו על מחלוקת זאת:

מעשה באשה צעירה שעברו עליה שלש עונות [תשעים יום] שלא ראתה בהם דם, ולאחר מכן ראתה, **ועשה** [פסק] **רבי כרבי אליעזר** שדיה שעתה.

לאחר שנזכר רבי שלא הורה יפה, **אמר** רבי — **כדאי הוא רבי אליעזר לסמוך עליו** ולהורות שדיה שעתה **בשעת הדחק**, שהיתה אז שנת בצורת, ולא רצה להפסיד את הטהרות⁽⁹⁴⁾.

ראה מהר"ם שפירש מה שהוזקקו תוס' לפרש שעשה מעט טהרות לפני ראייתה, שאם לא כן לא היה רבי מיקל לו בתחילה כרבי אליעזר. עוד פירשו תוס' שעת הדחק שהשואל הלך לו והיה טורח גדול לרדוף אחריו.

94. רש"י פירש שהיתה שנת בצורת. מקשים תוס' דבשני בצורת רבנן מודים כדלהלן [ט ב]. ומפרשים תוס' שעת הדחק שנגע אדם במעת לעת שבגדה ועשה מעט טהרות לפני ראייתה, ואחר שפסק לו רבי כרבי אליעזר עסק בטהרות הרבה דהוי שעת הדחק על ידי הוראת טעות.